

WIADOMOŚCI

Z POLSKIEJ KRAJOWEJ KASY POŻYCZKOWEJ.

Kwitowanie wykupionych weksli.

W niektórych Oddziałach przyjął się zwyczaj kwitowania wykupionych weksli zapomocą dwu mechanicznych podpisów (facsimile), co dzieje się wbrew instrukcji dla Wydziału Dyskontowego przy Okólniku Nr. 316 z dnia 16 września 1920 r. strona 11 ust. 3.

Prawidłowe pokwitowanie na wekslach winno być opatrzone stemplem firmowym i dwoma podpisami, z których jeden musi być własnoręczny, drugi zaś może być mechaniczny, w przeciwnym razie pokwitowanie jest nieważne. Do powyższego zechcą się Oddziały ściśle zastosować.

Przerzucanie opłaty pocztowej na adresatów.

W związku z Okólnikiem Nr. 137 z dnia 24 sierpnia 1923 r. w przedmiocie ryczałtowania opłat pocztowych, w szczególności odnośnie do ostatniego ustępu na stronie pierwszej tego Okólnika wyjaśnia się, że w tych wypadkach, gdy chodzi o wyłączny interes osoby prywatnej i urząd nadający zamierza przerzucić opłatę pocztową na adresata, wolno mu wysyłać pismo nieopłacone, winien jednak umieścić na przesyłce na stronie adresowej uwagę: **Urzędownie — opłatę pocztową uiści adresat**". Adresat opłaca wtedy przy odbiorze pojedynczą opłatę pocztową według taryfy ogólnej. Postanowienie to odnosi się tylko do opłaty za zwykłą korespondencją (listy i kartki pocztowe), nie zaś do druków według taryfy na druki, ani do pism poleconych, które muszą być opłacone całkowicie przy nadaniu, względnie wysłane za opłatą ryczałtową. (Dz. U. R. P. Nr. 78 z dnia 25 września 1919 r. poz. 442 art. 6).

Wobec powyższego zwraca się Oddziałom uwagę, że listy, za które opłatę opłatę pocztową winien uiścić adresat, należy opatrzyć tylko adresem i wyżej podaną uwagę bez umieszczania jakiegokolwiek innego stempla lub adnotację.

Radomsk czyli Noworadomsk.

W Okólniku Nr. 115 z dnia 11 lipca 1923 r. (Utworzenie Zastępstw) podano prawidłowo Radomsk, jako siedzibę zastępstwa. Ponieważ spotyka się na mapach, oraz w skorowidzach tę samą miejscowość pod nazwą Noworadomsk, podaje się niniejszym do wiadomości Oddziałów, że podane do dyskonta względnie do inkasa weksle płatne w Noworadomsku, traktować należy narówni z weksłami płatnymi w Radomsku.

Komunikat Komisarza dla spraw dewizowych.

Pan Komisarz dla spraw dewizowych wystosował pod datą 14 sierpnia r. b. okólnik do banków (Nr. 1), z którym, jako zawierającym bliższe wyjaśnienia dotyczące oddzielnych §§ Rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 27 lipca r. b. (Dz. U. R. P. Nr. 74, poz. 582), należy się dokładnie zapoznać.

Okólnik p. Komisarza naogół dotyczy banków prywatnych; Oddziałów P.K.K.P. dotyczą bezpośrednio jedynie wyjaśnienia ad §§ 30 i 31, które to wyjaśnienia Oddziały muszą mieć na względzie przy stosowaniu §§ 30 i 31 Rozporządzenia.

1 egzemplarz okólnika p. Komisarza dołączamy do niniejszego numeru Wiadomości.

Nowe Banknoty Niemieckie.

Bank Rzeszy Niemieckiej wypuścił nowe banknoty z datą 25 lipca 1923 r. po Mk. 100.000 i Mk. 500.000, oraz po Mk. 10,000.000, Mk. 20,000.000 i Mk. 50,000.000.

Banknoty po Mk. 100.000 II Serja odbite są na papierze niebieskawym formatu 80×110 mm. Posiadają znak wodny przedstawiający linje łamane, tworzące na zmianę litery G i D. Druk tekstu w czarnym kolorze. Strona odwrotna jest niezadrukowana.

Banknoty po Mk. 500.000 II Serja odbite są na papierze białym formatu 80×175 mm. Po prawej stronie na tle odcieniu błękitnego widoczne są nitki ciemno-czerwone. Druk tekstu w kolorze wiśniowym. Litery początkowe słów określających wartość są ozdobne. Serja i numer porządkowy w czarnym kolorze znajdują się po prawej stronie daty wypuszczenia. Strona odwrotna nie ma nitek i jest niezadrukowana. Pod światło widoczny jest po lewej stronie znak wodny; idzie on z góry do dołu i tworzy dwie splecione wstążki, zawierające na przemian jasną cyfrę „500 M” w ciemnym i ciemną cyfrę „500 M” w jasnym obramowaniu.

Banknoty po Mk. 10,000.000 odbite są na papierze białym formatu 80×195 mm. Podłużny znak wodny po prawej stronie przedstawia ozdobnie wykonane liście ostu; pasma znaku wodnego są koloru żółtawego i zawierają nitki pomarańczowo-czerwone i zielone. Tło na stronie przedniej przedstawia ozdobnie w szarym kolorze wykonaną wartość banknotu, górą 10, dołem Millionen. Druk tekstu w czarnym kolorze. Po prawej stronie na paśmie znaku wodnego zamieszczone są serja i numer porządkowy w czerwonym kolorze. Powyżej ozdobna druga cyfra „10” wydrukowana w szarym kolorze. Strona odwrotna jest niezadrukowana.

Banknoty po Mk. 20,000.000 odbite są na papierze białym formatu 83×195 mm. Podłużny znak wodny po prawej stronie przedstawia ozdobnie wykonane liście dębowe z szakłakiem; pasma znaku wodnego są zabarwienia fioletowego i zawierają nitki pomarańczowo-czerwone i zielone. Tło na stronie przedniej przedstawia ozdobnie w szaro-niebieskim kolorze wykonaną wartość banknotu, górą 20, dołem Millionen. Druk tekstu czarnego koloru. Pierwsza litera słowa „Zwanzig” jest ozdobna. Po prawej stronie na paśmie znaku wodnego zamieszczone są serja i numer porządkowy w czerwonym kolorze. Powyżej ozdobna druga cyfra „20” w szaro-niebieskim kolorze. Strona odwrotna jest niezadrukowana.

Banknoty po Mk. 50,000.000 odbite są na papierze białym formatu 86×195 mm. Podłużny znak wodny po prawej stronie jest ten sam co u banknotów po Mk. 20,000.000. Tło na stronie przedniej przedstawia ozdobnie w czerwono-brunatnym kolorze wykonaną wartość banknotu, górą 50, dołem Millionen. Druk tekstu czarnego koloru. Po prawej stronie na paśmie znaku wodnego zamieszczone są serja i numer porządkowy w czerwonym kolorze. Powyżej ozdobna druga cyfra „50” w czerwono-brunatnym kolorze. Strona odwrotna jest niezadrukowana.

Na wszystkich banknotach wypuszczonych z datą 25 lipca 1923 r. umieszczone są czarne stemple kontrolne po obu stronach podpisów członków Reichsbankdirektorium, po lewej stronie wpoprzek figuruje formuła o karze za fałszerstwo.

Sprawozdanie Banku Narodowego Królestwa Serbów, Kroatów i Słowienców.

(Banque Nationale du Royaume des Serbes, Croates et Slovènes).
za rok 1922 r.

Sprawozdanie Banku Narodowego Jugosławji za rok 1922 jest interesujące z tego względu, że poddaje ostrej krytyce działalność Rządu, który ustąpił. Zarzuca mu, że w dziedzinie skarbowości szedł drogą eksperymentów, zamiast postępować podług planu z góry określonego, opartego na zdrowych zasadach finansowych i ekonomicznych. Mimo trudności piętrzących się na każdym kroku kraj dąży ku lepszej przyszłości. Wzrost wpływów Skarbu, niemożność zaciągania przez Państwo pożyczek w Banku Narodowym, wzmożony wywóz i polepszenie stanu ekonomicznego i politycznego kraju uprawniają do przypuszczenia, że stabilizacja dynara nastąpi w niezbyt dalekiej przyszłości.

Budżet Państwa za rok 1922/3 preliminowany był na 6.934,9 milionów dynarów w dochodach i na 6.934,6 milionów w rozchodach. Ministerstwo Skarbu nie ogłosiło dotychczas rzeczywistych cyfrowych danych za rok ubiegły, nie wiadomo zatem, czy spodziewana równowaga budżetowa dała się osiągnąć.

Bilans handlowy był bierny. Handel wywozowy wzrastał mimo trudności wywołanych niekorzystnymi warunkami przewozowymi. W dodatku odczuwać się dawał brak ciągłości w polityce eksportowej. Kilkakrotnie w ciągu roku powtarzające się zmiany rozporządzeń w przedmiocie opłat wywozowych i ciągle wyższe taryfy celnych utrudniały wywóz artykułów, dla których przywóz był wolny od opłat. Wywóz osiągnął cyfrę 3 miliardów dynarów w stosunku do 2.460 milionów w roku 1921. Przywóz wynosił 5 miliardów w stosunku do 4.121 milionów w roku poprzednim.

Zbiory zboża zapowiadały się bardzo dobrze na początku roku, ucierpiały jednak wskutek wiosennej suszy, niemniej uważać je można za niezłe. Zbiór owoców, stanowiących poważną rubrykę artykułów wywozu, był bardzo dobry.

Przemysł miał do przezwyciężenia ogromne trudności w roku 1922. Z jednej strony fatalny stan dróg i kolei oraz brak kapitałów, z drugiej niepomiaralny wzrost robocizny, zmniejszona ilość godzin pracy i wyższe ceny płaconych za surowce wpływały ujemnie na rozwój przemysłu. Sprawozdanie nie podaje żadnych danych cyfrowych dotyczących przemysłu i rolnictwa.

Ustawą o Banku Narodowym przekształcony został po wojnie Uprzywilejowany Bank Narodowy Królestwa Serbji na Bank Narodowy Królestwa Serbów, Kroatów i Słowienców. Zatwierdzenie ustawy nowego Banku nastąpiło dopiero w czerwcu 1922 r. Wprowadzono do statutu dawnego banku szereg uzupełnień i zmian. Najważniejszą z nich jest zakaz wypuszczania banknotów na potrzeby Państwa poza pewną określoną normę. Bank wypuszcza banknoty tylko na potrzeby ekonomiczne kraju t. j. przemysł, handel i rolnictwo. W ten sposób obieg banknotów został unormowany. Podług ustawy zadłużenia Państwa w Banku Narodowym nie może przekroczyć kwoty 1 miljarda dynarów, zaś dodatkowego nadzwyczajnego kredytu, zabezpieczonego bonami skarbowymi, kwoty 2 miliardów. Niezależnie od tego skupował Bank po wojnie na rachunek Ministerstwa Skarbu korony austriackie, celem wymiany na dynary. Na zabezpieczenie wypuszczonych na ten cel emisji oddana została Bankowi w zastaw część dóbr państwowych. Umorzenie tego długu nastąpi z czystego zysku Banku, przypadającego na rzecz Państwa, z dochodów zastawionych dóbr państwowych, oraz z nadzwyczajnych wpływów, przewidzianych budżetem.

Na poczet złota, przypadającego z rozrachunku z Bankiem Austro-Węgierskim otrzymał Bank w roku sprawozdawczym na rachunek Skarbu 14.600.000 w złocie.

Jugosławja zaciągnęła w czerwcu roku zeszłego 8% pożyczkę w Ameryce. W myśl umowy wpłacało Ministerstwo Skarbu do Banku wpływy z pożyczki przezna-

czone na cele inwestycyjne. Wyniosły one do końca roku 15,250.000 dolarów nominalnych.

Kurs dynara, który w roku 1921 stale się obniżał (za franka płacono w styczniu 2,23, w grudniu 5,39) ulegał w roku sprawozdawczym ciągłym wahaniom i wykazywał ogromne skoki. Świadczą o tem następujące kursy franka na giełdzie w Belgradzie: 2/I 5,50, 30/I 6,29, 27/II 7,35, 10/III 5,79, 30/III 7,25, 24/IV 5,33, 30/V 6,52, 19/VII 6,95, 26/VIII 6,55, 29/IX 4,94, 14/XI 3,98, 6/XII 5,03, 27/XII 6,95. Kurs dolara był 3/I 70,50, 27/XII 94,35. Zniżka dynara nastąpiła mimo że wzrost obiegu banknotów w ciągu roku sprawozdawczego wzrósł tylko o 351 milionów w porównaniu do najwyższej cyfry w roku 1921. Fluktuacje wywołane były bądź to zewnętrznymi wpływami politycznymi, bądź też interwencją Rządu lub zarządzeniami Ministerstwa Skarbu w przedmiocie regulowania obrotów dewizami i walutami obcymi. W styczniu 1922 r., gdy kurs dynara zaczął się obniżać, wprowadziło Ministerstwo Skarbu szereg zmian w ustawie z 27 września 1921 r. o obrotach pieniężnych z zagranicą. W lutym powstały przy Oddziałach Banku Narodowego komitety dewizowe. Banki prywatne otrzymały zakaz sprzedaży dynarów zagranicą i dokonywania arbitraży w kraju i zagranicą, oraz zakaz dokonywania operacji walutowych na rachunek własny. Przywileje te przysługiwały tylko Bankowi Narodowemu. Wkrótce potem Rada Ministrów powołała do życia t. zw. banki uprawnione do arbitraży. Operacje te mogły być jedynie dokonywane w porozumieniu i pod kontrolą Banku Narodowego. W kwietniu rozpoczął Bank wymianę 10,000.000 dynarów złotych, pochodzących z likwidacji Banku Austro-Węgierskiego, na dewizy. Dewizy te sprzedawane były następnie na giełdach krajowych. Wpływy z tego źródła służyły na spłatę długu Państwa z tytułu wymiany koron. Sprzedaż złota dokonywana była na rachunek Ministerstwa Skarbu.

Dolary, pochodzące z pożyczki amerykańskiej, sprzedawane były przez Bank częściowo na giełdach krajowych między banki upoważnione do arbitraży, częściowo zagranicą. Kursy ustalało Ministerstwo Skarbu. W tym okresie wynosił w połowie listopada kurs franka 3,98, kurs dolara 59,30. Z chwilą zaprzestania tych sprzedaży w początku grudnia nastąpił znów raptowny spadek dynara. Dolar podniósł się od 11 do 27/XII z 73,50 na 94,35. Minister Skarbu nowego Rządu, który w grudniu przyszedł do władzy, zniósł natychmiast komitety dewizowe, oraz rozporządzenia o bankach uprawnionych do arbitraży i wprowadził znów w życie pierwotną ustawę z września 1921 r., która dążąc do wolnego handlu dewizami pozostawiała bankom większą swobodę obrotów z zagranicą.

Bank Narodowy udzielił w ciągu roku instytucjom kredytowym i przemysłowym kredytów na 1.885,8 milionów, czyli na blisko 1 miliard dynarów więcej niż w roku poprzednim. Wobec tego odczuwać się dawał w kraju coraz większy brak gotówki, zwłaszcza, że ustawa Banku zezwala na obieg banknotów tylko trzykrotnie przewyższający wartość zapasu złota i należitości zagranicznych, oraz walut obcych w kasie. Wskutek tego Bank zniewolony był obniżyć wszystkie kredyty o dziesięć procent. Wstrzymane zostały nowe kredyty, natomiast skup weksli nie był przerwany. Ogólna suma dyskonta wynosiła w ciągu roku 5.683,5 milionów, skup weksli wzrósł zatem trzykrotnie w stosunku do roku 1921.

Pożyczki na zastaw papierów procentowych ograniczone zostały do wysokości 100 milionów dynarów.

Stopa procentowa od dyskonta wynosiła przez cały rok 6%, stopa od pożyczek na zastaw podniosła się w maju z 6% na 7%.

Obrót na rachunkach żyrowych wzrósł trzykrotnie i wynosił w ciągu roku sprawozdawczego 56.238,5 milionów dynarów.

Zapas kruszców wynosił na 31 grudnia 1922 r. D. 80,558.000, w tem w złocie D. 64,012.000, oraz w srebrze D. 16,546.000. Ubyło w ciągu roku złota na D. 10,176.000. Wartość posiadanych walut obcych i należitości zagranicą wynosiła D. 268,741.500.

Statutowe pokrycie banknotów wypuszczonych na potrzeby ekonomiczne kraju wynosiło na 31 grudnia D. 349,300.000.

Obieg banknotów wynosił z końcem roku D. 5.039,880.000.

Dług Państwa, zściągnięty w Banku Narodowym na zasadzie przepisów ustawy oraz z tytułu wymiany koron, wynosił D. 4.517,000.000, w kredycie wykazuje rachunek Państwa 816 milionów dynarów.

Bank Narodowy posiadał 16 Oddziałów, z których dwa w Cetynji i Chabacu powstały w roku sprawozdawczym.

Personel Bankowy liczył 253 pracowników i pracowniczek etatowych i 70 nie-etatowych, nie licząc woźnych.

Kapitał Banku Narodowego Jugosławji przewidziany jest na 50,000.000 dynarów złotych podzielonych na 50.000 akcji. Dotychczas wpłynęło z b. Uprzywilejowanego Banku Narodowego Królestwa Serbji 10 milionów dynarów w złocie, oraz na poczet dalszych 40.000 akcji 8,211.000 dynarów. Wobec wpłaty dokonanej w dynarach papierowych dodatkowa dopłata dla wyrównania wartości złota wynosiła D. 34,009.614.

W zysku brutto za rok sprawozdawczy główną pozycję w sumie 58,3 milionów stanowi zysk na dyskoncie. Z czystego zysku w sumie D. 57,729.000 potrącono w bilansie w myśl ustawy Banku 5 $\frac{0}{10}$ na Kapitał Zasobowy, 6 $\frac{0}{10}$ na dodatkowe wynagrodzenie dla Naczelnej Dyrekcji, Komisji Rewizyjnej i pracowników, 60 $\frac{0}{10}$ na rzecz Państwa. Dywidenda dla akcjonariuszy wynosiła D. 20,552.000.

Z E S T A W I E N I E

Kredytów dyskontowych i towarowych, udzielonych przez P. K. K. P. przemysłowi bezpośrednio (w milionach marek) za II-gi kwartał r. b., czyli na dz. 1.VII 1923 r.

Rodzaj Przemysłu	Kredyty dyskontowe		Pożyczki towarowe		Uwagi
	Udzielone kredyty	Wykorzystane kredyty	Udzielone pożyczki	Wykorzystane pożyczki	
Przemysł włókienniczy . .	162171	182532	35880	26635	
„ spirytusowy . .	3815	2125	30000	24857	
„ cukrowniczy . .	„	„	„	„	
„ roln. i spożyw. .	7324	4551	770	669	
„ hutniczy i górn..	35080	13551	13750	5211	
„ metalurgiczny .	25719	19619	22555	20060	
„ chemiczny . .	24659	19713	13545	12618	
„ garbarski . . .	8489	7254	1940	1141	
„ tytuniowy . . .	3025	882	„	„	
„ papierniczy . .	7275	6626	2150	991	
„ drzewny . . .	1977	1174	50	45	
„ naftowy . . .	7800	6566	26852	534	
„ cement., szklany.	4800	3477	220	28	
„ różny	10534	8108	650	451	
Przedsiębiorstwa handlowe	23861	17012	533	488	
Razem . .	326529	293190	148895	93728	w tem zł. pol. 10.339.400

Pozatem przemysł korzysta jeszcze z kredytów w instytucjach bankowych, którym przyznano kredyty dyskontowe na dzień 1 lipca 1923 r.

norm. 182.985

p. n. n. 42.085 — 262.570 milionów marek

specjal. 37.500

Obligo 1/VII.23 225.827 „ „

Ostrożne przeliczanie banknotów po Mp 250.000.

Banknoty po Mp 250.000 II E., pущzone w obieg z dniem 30 sierpnia 1923 r., są obecnie odcinkami o najwyższej wartości. Z doświadczenia wiadomem jest, że najłatwiejsze operowanie jest temi banknotami, które opiewają na pełne dziesiątki, tysiączki i dziesięciotysiączki, zaś trudniejsze i więcej uwagi wymagające jest liczenie banknotów, opiewających na piątki, dwudziestki, pięćsetki, pięciotysiączki i pięćdziesięciotysiączki. Do ostatniej kategorii należą również nowe banknoty po Mp 250.000.

Wobec tego banknoty powyższe przedstawiają wysoką wartość, a przy liczeniu sprawiają pewną trudność z powodu mniej łatwej orientacji, następnie z uwagi, że omyłka chociażby o kilka sztuk spowodować może znaczny uszczerbek w budżecie pracowników, zechcą Oddziały zwracać szczególniejszą uwagę interesowanych pracowników, a zwłaszcza kasjerów, na zachowanie jaknajdalej idącej ostrożności przy wszelkich wpłatach i wypłatach wspomnianemi banknotami.

Ruch służbowy.

Przyjęto do służby urzędników nieetatowych kat. „A”.

Pałosz Fryderyk, urzędnik do Oddziału Głównego, Szczerba-Szczerbiński Zygmunt, urzędnik do Oddziału w Łodzi.

Zwolnieni ze służby.

Bąk Wiktor, urzędnik z Oddziału w Katowicach, Radejowski Antoni, urzędnik z Oddziału w Katowicach, Dobrzański Stefan, urzędnik z Oddziału we Lwowie, Masiak Edmund, urzędnik z Oddziału w Poznaniu, Grześkowiak Zygmunt, urzędnik z Oddziału w Wilnie, Niwiński Wacław, urzędnik Centralnej Księgowości w Warszawie.

Przeniesienia.

Ziomba Jan, urzędnik z Centralnej Księg. w Warszawie do Oddziału w Łodzi, Kutek Tadeusz, urzędnik z Oddziału w Inowrocławiu do Oddziału w Rybniku, Reguła Jan, urzędnik z Oddziału w Inowrocławiu do Oddziału w Poznaniu, Brykowski Karol, urzędnik z Oddz. w Kołomyji do Oddz. w Równem, Kaczmarczyk Stanisław, urzędnik z Oddz. w Rybniku do Oddziału w Drohobyczu, Motylewski Ksawery, Insp. i Dyr. z Oddziału w Stanisławowie do Oddz. w Przemyśle na stanowisko Dyrektora.

N o m i n a c j e.

Gidyński Zdzisław, kontr. i Zast. dyr. z Oddz. w Równem do Oddz. w Stanisławowie na stan. Dyrektora, Michno Wojciech, kontroler Oddziału w Równem mianowany Zastępcą Dyrektora Oddziału w Równem.

E m e r y t o w a n i e.

Reiss Alfred, Insp. i Dyrektor Oddziału w Przemyśle (spensjonowany).

**Naczelna Dyrekcja
Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej.**